

Roma, un any etern

Marc Farràs

El curs 2010-11 va ser un gran curs. Vaig conèixer el barber de Fellini i el fotògraf de Pasolini, vaig entrevistar cuiners, arqueòlegs i capellans, i vaig veure jugar Francesco Totti. Sovint em pregunto què queda d'aquells onze mesos pletòrics. El ritme frenètic de l'Erasmus impedeix veure l'abast real de l'experiència. Sis anys després, l'impacte de Roma es va fer visible, i es revela tan profund com sorprenent. Hi ha hagut una evolució. Els moments èpics s'han anat convertint en anècdotes de sobretaula. Alhora, de mica en mica ha anat emergint un substrat molt més important i decisiu.

Per exemple, Roma és un lloc ideal per transformar la mirada. Una ciutat tan inabastable, escenogràfica, plena de claroscurs i equívocs, és una plataforma molt útil per matisar la perspectiva de moltes coses. No és cap secret que Roma funciona amb unes coordenades pròpies, amb un ritme dolç i salvatge, anàrquic, i amb un concepte molt particular de l'ordre, la convivència i el progrés. En moltes qüestions bàsiques, l'autoritat és inexistent, inoperant o negligent, i quan actua, sovint és encara pitjor. Els romans han après a construir els seus propis espais de decència i d'esperança per no quedar esclafats entre una nostàlgia de marbre i un caos institucional histèric. Roma és fricció i resistència.

Dels romans, n'admiro la resiliència, la ironia i l'hedonisme. Rere els crits, la resignació i el sarcasme, desconcertants al principi i addictius de seguida, hi ha una actitud de fermesa i de relativitat molt intel·ligents davant la banalitat quotidiana i les misèries estructurals. Una passió trista a través de la qual es connecten amb el passat, viuen el present i projecten el futur. Europa potser és a punt de caure, però Roma ja ho va fer, i els romans ens porten molt d'avantatge.

Roma és un observatori excel·lent per trobar respostes a moltes de les preguntes d'avui, però també per situar-se a un mateix. No cal fer com Goethe o Gogol i invocar les muses contemplant la posta des del Gianicolo. N'hi ha prou amb viure el dia a dia. Ciutat de contrastos i d'excessos, un desconegut es converteix en família en poques hores, sense que desaparegui una sensació permanent de solitud. Viure a Roma és sotmetre's a un canvi irreversible.

Des del moment en què pugues a un avió per viure en un altre país hi ha alguna cosa que es trenca per sempre, i alhora hi ha uns vincles que s'enforteixen. Ho explica molt bé la Montserrat Roig a *El temps de les cireres* a través de la protagonista, la Natàlia, els dilemes de la qual només es comencen a resoldre molts anys després quan torna a Barcelona. Marxar és fonamental per avançar, però encara ho és més tornar. I actuar.

Des de Roma, mai no he tornat a mirar Catalunya –ni Espanya– amb els mateixos ulls. La vida a l'estranger pragmatitza la mirada sobre casa i alhora poleix els estigmes i llima els prejudicis dels veïns. A Itàlia les passions s'inflamen, i el 2010, quan el Principat ja estava en ebullició i l'Estat afilava les urpes, se'ns feia de dia debatent sobre la independència, però també sobre la universitat, la justícia social i la història. Moltes d'aquelles converses en places plenes d'ampolles buides o cuines precàries han deixat petjada.

Roma i Barcelona, dues realitats tan diferents, tenen en el fons molts punts de contacte. Dues ciutats bombardejades pels feixistes, amb les mans enganxades a un rosari i els peus a una pilota, i origen de grans revolucions obreres. També, últimament, arrasades pel turisme de masses, òrfenes d'un projecte polític sòlid i amb desplaçaments forçosos de població cap a la perifèria. Els barcelonins de la meva generació no som gaire diferents dels nostres homòlegs romans: compartim problemes, reptes i exilis.

De de la perspectiva que donen el temps i la distància, Roma s'ha anat buidant d'èpica i s'ha omplert de significat. L'eufòria s'ha convertit en reflexió, i la hiperactivitat, en aprenentatge. L'influx d'Itàlia s'ha anat imposant com una llavor que ha germinat lentament, i Roma ha esdevingut un referent imprescindible, com una segona pàtria sentimental a la qual recórrer quan la original trontolla, cosa que passa sovint.

L'Erasmus és fonamentalment un inventari d'emocions i lliçons. Un temps tan curt com intens amb un significat propi i perdurable. L'Erasmus es comença, però no s'acaba. Fins i tot en les situacions més imprevistes i improbables, aquells mesos a la riba del Tíber tornen com un salvavides, com una bufetada o com una llum. Roma és a tot arreu.